
Geoffrey Neil Leech, FBA

Profesor Geoffrey Leech

Geoffrey Neil Leech, FBA

Emeritní profesor anglické lingvistiky na Univerzitě v Lancasteru, VB

Profesor Geoffrey Leech se narodil 16. ledna 1936. Své studia absolvoval na University College London (UCL). Zde také zahájil svou profesní dráhu jako asistent, později odborný asistent anglického jazyka a v r. 1968 tu získal titul PhD. Počínaje r. 1969 se natrvalo usadil na Univerzitě v Lancasteru na Katedře lingvistiky a anglického jazyka ve funkci docenta anglického jazyka. V letech 1974–1996 tu působil jako profesor lingvistiky a současného anglického jazyka, od r. 1997 jako profesor pro výzkum v oboru anglické lingvistiky až do svého odchodu do důchodu v r. 2002, kdy byl jmenován emeritním profesorem anglické lingvistiky na této univerzitě.

Během studií se mu poštěstilo setkat se, jak sám říká, s „magickým kroužkem“ předních jazykovědců té doby. Jako student prvního ročníku navštěvoval přednášky Johna Ruperta Firthe, zakladatele a prvního profesora lingvistiky v Británii. Měl možnost navštěvovat přednášky Daniela Jonese, prvního profesora fonetiky a zakladatele britské fonetické školy, a dvou dalších věhlasných fonetiků, A.C. Gimsona a J.D. O'Connora. Ovšem zásadní vliv na něj měly dvě osobnosti britské a světové jazykovědy, Randolph Quirk a Michael Halliday. Prof. Quirk stál u samých počátků jeho akademické kariéry: doporučil ho na místo asistenta na Katedře anglického jazyka UCL a vyzval k práci na prvních dvou publikacích, *English in Advertising* (1966) a *A Linguistic Guide to English Poetry* (1969), odrážejících Leechovo zaujetí pro stylistiku. Michael Halliday ho nasměroval k sémantice, což vyústilo v další dvě práce, *Meaning and the English Verb* (1971) a *Semantics* (1974).

Patrně nejdůležitější pro Leechovu vědeckou dráhu však byla během 60. let jeho spolupráce s Randolphem Quirkem a jeho týmem ve výzkumném centru The Survey of English Usage. Centrum zpracovávalo rozsáhlé soubory psaných a mluvených textů, které jsou dnes v elektronické podobě známy jako the Survey of English Usage (mluvená část jako London-Lund Corpus). Na základě těchto autentických dat vznikla v r. 1972 obsáhlá deskriptivní mluvnice, *A Grammar of Contemporary English*, na níž se Leech podílel spolu s Janem Svartvikem a Sidney Greenbaumem pod Quirkovým vedením. Úspěch této mluvnice byl takový, že čtyřčlenný tým, familiárně nazývaný „the gang of four“, začal pracovat na druhém vydání, které se rozrostlo do ještě monumentálnějšího díla. Tato nová, ve své době největší synchronní mluvnice anglického jazyka vyšla v r. 1985 pod názvem *A Comprehensive Grammar of the English Language* a stala se uznávanou autoritou ve všech anglicky mluvících zemích. Pro Leechu bylo spoluautorství na této mluvnici vrcholem kariéry.

Práci na velké gramatice se ale přesto nenechal omezit v bádání v dalších oblastech. V r. 1981 přidává ve spolupráci s Mickem Shortem ke své studii o poezii novou monografii o stylu s názvem *Style in Fiction*. Zároveň posouvá svůj zájem o rétoriku a sémantiku dalším směrem, k pragmatice. V r. 1980 vydává *Explorations in Semantics and Pragmatics* a o tři roky později monografii *Principles of Pragmatics*. Ta patří k základním dílům v oboru a obsahuje Leechův originální přístup k problematice zdvořilosti. K oběma oblastem se vrací celý život: ke stylistice v práci z r. 2008 *Language in Literature*, k pragmatice v připravované knize *Politeness in English*.

Příprava grandiózní *A Grammar of Contemporary English*, která si vyžádala vybudování korpusu jako zdroje dat pro gramatický popis, nadobro změnila Leechův metodologický přístup. Stal se z něj korpusový lingvista. Během 70. let vybudoval tzv. LOB (Lancaster-Oslo/Bergen) korpus, v 1. pol. 90. let se podílel na vzniku Britského národního korpusu a v období 1999–2008 mj. pomáhal zpracovat korpusy známé pod jmény FLOB a Frown. Výsledkem byl autorský a editorský podíl na řadě publikací o využívání počítačů v lingvistice, např. *The Computational Analysis of English* (1987) nebo *Statistically-driven Computer Grammars of English* (1993). Tato řada je završena Leechovým spoluautorstvím na první mluvnici anglického jazyka důsledně založené na korpusu, *Longman Grammar of Spoken and Written English* z r. 1999. Tato rozsáhlá a originální gramatika přináší do té doby nevídané srovnání parametrů psaného a mluveného jazyka vycházející z podrobných kvantitativních údajů. Statistickému obrazu angličtiny pak Leech se spoluautory věnoval další práci, *Word Frequencies in Written and Spoken English* (2001).

Snahu prof. Leechu o zpřístupnění anglické mluvnice uživatelům na všech úrovních dokládá dlouhá řada mluvnic, jejichž je autorem nebo spoluautorem. Vedle již zmíněných velkých mluvnic je to *A Communicative Grammar of English* (1975, 2002), *English Grammar for Today* (1982, 2006), *An A-Z of English Grammar and Usage* (1989, 2001), *Introducing English Grammar* (1992) a konečně *Longman Student Grammar of Spoken and Written English* (2002). Synchronní popis pak doplňuje Leech pohledem na historický i současný vývoj anglického jazyka jako spoluautor monografií *English – One Tongue, Many Voices* (2006) a *Change in Contemporary English* (2009).

Vypočítávat články a studie, které vydal kromě více než tří desítek knih, přeložených do sedmi jazyků, u nichž je uveden jako autor, spoluautor nebo editor, nemá smysl. Podstatné je, že ve všech oblastech, kterým se věnoval, tzn. anglické gramatické, sémantické, stylistické, pragmatické a korpusové lingvistiky, patří prof. Leech k průkopníkům a jeho práce obohatily lingvistiku v celosvětovém měřítku. Z našeho pohledu jsou pak důležité vazby prof. Leech na Univerzitu Karlovu, českou lingvistiku a zejména anglistiku. V kritickém poválečném období do roku 1989, kdy byla anglistika záměrně a systematicky potlačována, byly osobní kontakt a podpora ze strany prof. Leech vzpruhou, která pomáhala oboru udržet styk se světem. Prof. Leech se také nemalou měrou zasloužil o propagaci práce českých lingvistů a anglistů v zahraničí. První návštěva Prof. Leech v Praze začátkem 70. let se stala základem pro další spolupráci. Od 90. let se prof. Leech přímo podílí na vědeckých aktivitách na Karlově univerzitě. Poté, co od r. 1992 začalo mezinárodní Centrum Viléma Mathesia pro výzkum a vzdělávání v lingvistice a sémiotice – založené na Filozofické fakultě a svěřené pod záštitu Ústavu formální a aplikované lingvistiky Matematicko-fyzikální fakulty – organizovat mathesiovské přednášky s pomocí Ústavu teoretické a počítačové lingvistiky FF UK a Ústavu slovanských studií ČAV, stal se prof. Leech jako zástupce britské lingvistiky stálým členem vědecké rady Centra. Sám se také podílel na přednáškových sériích přednáškou „Progress in Corpus Linguistics“ v r. 1996 a přednáškou „Dialogue Corpora of English“ v březnu 2002. Ještě prospěšnější pro českou anglistiku byla a stále je jeho vazba na Katedru anglistiky dnes Ústav anglického jazyka a didaktiky Filozofické fakulty UK, na které vícekrát přednášel a jejíž členové na jeho pozvání přednášeli a studovali na Lancasterské univerzitě. Jeho spolupráce s Univerzitou Karlovou trvá v různých formách dodnes a je pro českou lingvistiku a anglistiku důležitým zdrojem inspirace.